

**SVEUČILIŠTE JOSIPA JURJA STROSSMAYERA U OSIJEKU
AKADEMIJA ZA UMJETNOST I KULTURU U OSIJEKU**

**UPUTE ZA IZRADU I OBLIKOVANJE
ZAVRŠNOG RADA NA POSLIJEDIPLOMSKOM
SPECIJALISTIČKOM STUDIJU
KREATIVNE TERAPIJE**

Osijek, 2018. godine

Na temelju članka 84. Statuta Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku-pročišćeni tekst, Vijeće Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Akademije za umjetnost i kulturu u Osijeku (u daljnjem tekstu: Vijeće) na 4. sjednici u akademskoj godini 2017./2018. održanoj 19. rujna 2018. godine pod točkom 5. dnevnog reda donijelo je

UPUTE ZA IZRADU I OBLIKOVANJE ZAVRŠNOG/SPECIJALISTIČKOG RADA NA POSLIJEDIPLOMSKOM SPECIJALISTIČKOM STUDIJU KREATIVNE TERAPIJE

1. Uvod

Upute za izradu i oblikovanje završnog/specijalističkog rada (u daljnjem tekstu: Upute) sadrže osnovne elemente za izradu i oblikovanje završnog/specijalističkog rada na Sveučilištu Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Akademiji za umjetnost i kulturu u Osijeku.

2. Opće upute za oblikovanje teksta u specijalističkom/završnom radu

Opće upute za oblikovanje teksta u završnom/specijalističkom radu su sljedeće:

- Studentski rad se piše u računalnom programu za obradu teksta (npr. Microsoft Word, Open Office Writer i sl.).
- Veličina stranice je A4. Rubnice trebaju biti sljedeće veličine: lijeva 25 mm, desna 25 mm, gornja i donja po 25 mm.
- Rad treba pisati fontom Times New Roman veličine 12 točaka uz prored 1,5.
- Rečenice treba pisati u neodređenom licu, i koliko je to moguće, u pasivu, npr. „U radu je istražen utjecaj ...“, a ne „U radu sam istražio utjecaj ...“.
- Ilustracije u tekstu (tablice, grafikoni, slike i sl.) treba brojčano označiti i imenovati (kratko opisati). Broj i kratak opis stavlja se iznad tablice, a ispod slike i grafikona. Ukoliko su tablica ili slika preuzete od drugih autora, potrebno je uz naslov tablice ili slike staviti referencu na izvornik. Tekst od tablice i slike mora biti odvojen proredom od 1,5. Slika, tablica i pripadajući tekst moraju biti centrirani i smješteni ispod teksta nakon kojeg dolaze i iznad teksta kojem prethode.
- Na mjestima u tekstu gdje se koristi citiranje, parafraziranje ili interpretiranje drugih autora, potrebno je navesti referencu prema pravilima (vidi poglavlje **literatura**)
- Upotrijebljenu literaturu treba na kraju rada popisati abecednim redom (prezimana autora), i to u skladu s pravilima odgovarajućega stila citiranja, parafraziranja i interpretiranja u struci odnosno prema uputama mentora (američki/harvardski ili europski stil).
- Stranice rada (osim naslovne stranice) je potrebno brojčano označiti (numerirati) tako da se stranice glavnih dijelova rada numeriraju arapskim brojevima, a stranice orijentacijskih i pomoćnih dijelova rimskim brojevima.

Na naslovnoj stranici rada treba navesti naziv sveučilišta, akademije i studija, ime i prezime pristupnika/ice, naslov rada, naziv vrste rada ispod naslova (završni/specijalistički rad iz kreativne terapije), titulu, ime i prezime mentora te mjesto i godinu nastanka rada. Preporučuje se da podatci na prvoj stranici budu napisani fontom Times New Roman, slovima veličine kako je za specijalistički/završni rad prikazano u nastavku.

3. Način predaje rada

Prije predaje rada, pristupnik/ica treba pogledati **Hodogram prijave i obrane završnog/specijalističkog rada** raspoloživ na mrežnoj stranici Akademije. Hodogramom je propisan niz koraka koje student treba proći prije obrane rada.

Važno: provjeriti strukturu rada (obvezne dijelove)

Vežano uz sam sadržaj rada, pristupnik/ica treba provjeriti ima li rad ove obvezne elemente potrebne za arhiviranje radova:

- Naslovnu stranicu na hrvatskom jeziku
- Naslovnu stranicu na engleskom jeziku
- Izjavu o akademskoj čestitosti, pravu prijenosa intelektualnog vlasništva, suglasnosti za objavu u institucijskim repozitorijima i istovjetnosti digitalne i tiskane verzije rada (u daljnjem tekstu Izjava)
- Sažetak i ključne riječi na hrvatskom i engleskom jeziku

kao i druge obvezne dijelove rada koji su propisani za specijalistički/završni rad u nastavku. Za završni/specijalistički propisana su i obvezna poglavlja koje treba navesti u radu, a po potrebi dodavati željena podpoglavlja i odjeljke. Bez obveznih dijelova rad neće moći biti prihvaćen.

Završni/specijalistički rad na poslijediplomskom studiju mora biti dostavljen Voditelju Ureda za studente poslijediplomskih studija i cjeloživotno učenje na Sveučilištu Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Akademiji za umjetnost i kulturu u Osijeku, Trg Sv. Trojstva 3, 31000 Osijek na sljedeći način:

- u pet (5) tiskanih primjerka (tvrdo ukoričeni)
- u elektroničkom obliku u PDF-u (ne smije biti zaštićeno za kopiranje) na CD ROM-u zajedno sa skeniranom i potpisanom Izjavom.

Prilikom predaje rada, pristupnik/ica je dužan predati i potpisanu Izjavu kojom izjavljuje i svojim potpisom potvrđuje:

- da je rad isključivo rezultat osobnoga rada koji se temelji na vlastitim istraživanjima i oslanja se na objavljenu literaturu, potvrđuje poštivanje nepovredivosti autorstva te ispravno citiranje i referenciranje radova drugih autora,
- da je Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Akademija za umjetnost i kulturu u Osijeku bez naknade, u vremenski i teritorijalno neograničenom opsegu nositelj svih prava intelektualnog vlasništva u odnosu na navedeni rad,
- da je pristupnik/ica suglasan/suglasna da se trajno pohrani i objavi rad u institucijskom digitalnom repozitoriju Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Akademije za umjetnost i kulturu u Osijeku, repozitoriju Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, te javno dostupnom repozitoriju Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu,
- da je autor/autorica predanog završnog/specijalističkog rada i da je sadržaj predane elektroničke datoteke u potpunosti istovjetan sa dovršenom tiskanom verzijom rada predanom u svrhu obrane istog.

U Izjavi je pristupnik/ica obavezan navesti svoje osobne podatke kao i podatke o radu i mentoru. Obrazac Izjave nalazi se u elektroničkom obliku na mrežnoj stranici Akademije, u ovim uputama te u papirnatom obliku kod Voditelja Ureda za studente poslijediplomskih studija i cjeloživotno

učenje na Sveučilištu Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Akademiji za umjetnost i kulturu u Osijeku.

Potpisanu Izjavu pristupnik/ica treba umetnuti u tiskani rad kao njegov sastavni dio (iza naslovnih stranica rada) i uvezati zajedno s ostalim stranicama. Prilikom predaje elektroničke inačice rada, Izjavu je potrebno priložiti skeniranu ili uslikanu u PDF ili JPG formatu u istoj pdf datoteci u kojoj se nalazi i rad (uklopljenu iza naslovnih stranica rada).

4. Stil citiranja, parafraziranja, interpretiranja i navođenja literature

Za pisanje završnog/specijalističkog rada na Sveučilištu Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Akademiji za umjetnost i kulturu u Osijeku **preporuča se američki (harvardski) stil.**

Američki, tzv. **harvardski stil** pisanja je onaj prema kojemu se citat, parafraza ili interpretacija označava u tekstu tako da se na kraju rečenice u zagradi navede prezime autora djela, godina izdanja i po mogućnosti stranica(e) s koje se citira, parafrazira ili interpretira tekst, npr. (Zarevski (2007, p. 1 20 - 23). Potpunu informaciju o djelu iz kojega se uzima citat autor daje u dijelu *Literatura* pa će tamo biti ovako navedeno djelo:

Škrabina, D.. (2013.). *Art terapija i kreativnost*. Zagreb: Veble commerce.

Njegova praktičnost proizlazi iz jednostavnog i kratkog navođenja izvora u zagradi odmah iza citiranja, parafraziranja ili interpretiranja nekog djela, a nepraktičnost je što se informacija o izvoru ne nalazi na istoj stranici (fusnota) već na kraju djela.

Citiranje je doslovno preuzimanje teksta (ili izgovorenih riječi) iz drugih izvora, dakle prenošenje od riječi do riječi dijela tuđeg rada. Pri tome je bitno preuzeti tekst ili izgovorene riječi označiti navodnim znakovima kako bi se jasno izdvojili od autorova teksta i navesti stranicu s koje je preuzet citat. Niže navodimo primjer jednog fiktivnog citata.

Prema mišljenju ovoga autora, „na području tumačenja razlika u kvaliteti javnih i privatnih škola nedostaje konkluzivnih istraživanja“ (Smith, 2010:28).

Parafraziranje je vrlo često prisutan način korištenja tuđih riječi, ideja ili stavova. Riječ je o autorovu skraćenom prikazivanju (prepričavanju) većih dionica tuđeg teksta, čak cijelih članaka ili knjige. Osim što je obavezan navesti izvor djela koji parafrazira, autor je obavezan voditi računa da parafraziranjem vjerno prikaže izvorno djelo. Prethodno navedeni citat u parafraziranoj verziji izgledao bi ovako:

Smith (2010) smatra da na području tumačenja razlika u kvaliteti javnih i privatnih škola nedostaje konkluzivnih istraživanja.

Interpretiranje je prikazivanje autorova razumijevanja tuđeg pisanog djela, predstavljene ideje ili održanog govora. Iako kod interpretacije autor dodaje vlastite ideje, vlastito razumijevanje značenja tuđeg djela, ipak je obavezan pozvati se na izvor. Jedna od mogućih interpretacija navedenog citata izgledala bi ovako:

Smith (2010) smatra da na području tumačenja razlika u kvaliteti javnih i privatnih škola nedostaje konkluzivnih istraživanja. Razlog za ovakvo mišljenje vjerojatno se može pronaći u činjenici da sva dosadašnja istraživanja sadrže metodološke nedostatke ili se temelje na nepotpunim podacima.

U popisu literature na kraju rada potrebno je navesti punu referencu, također slijedeći harvardski stil.

Navodimo primjere referenci u popisu literature na kraju rada prema harvardskom stilu. (Iako i za harvardski postoje različita tumačenja, u nastavku su primjeri navedeni prema Šundalić, Pavić (2013) i prema Academic Skills Tutors/Librarians, Information Services (2013)).

Knjiga

Referenca na knjigu treba uključiti:

Prezime autora ili urednika, Prvo slovo imena autora ili urednika. (godinu izdavanja). *Naslov djela (ukošenim slovima)*. Mjesto izdavanja: Naziv izdavača.

Primjeri:

Knjiga, jedan autor, tiskano izdanje:

Škrabina, D.. (2013). *Art terapija i kreativnost*. Zagreb: Veble commerce.

Knjiga, dva autora, tiskano izdanje:

Jajić, I. i Jajić, Z. (2008). *Razvoj reumatologije tijekom dva tisućljeća*. Zagreb: Medicinska naklada.

Knjiga, više od dva autora, tiskano izdanje:

Jukić, M., Majerić Kogler, V. i Fingler, (2011). *Bol – uzroci i liječenje*. Zagreb: Medicinska naklada.

Znanstvena knjiga s uredništvom:

Wing, P. and Cappello, M. (ur.) (2010). *Tourism and competitiveness*. Bristol: Regent Publications.

Poglavlje u knjizi:

Škrabina, D.. (2013). *Likovnost (Likovno-vizualni izraz)*, u knjizi: Škrabina, D.. (2013.). *Art terapija i kreativnost*. Zagreb: Veble commerce, str. 34-52.

Poglavlje u uredničkoj knjizi:

Thomas, R. (2010). *Destination management organisations in Ireland*. In Wing, P. and Cappello, M., (ur.). *Tourism and competitiveness*. Bristol: Regent Publications, pp. 106-125.

E-knjiga:

Ulman, E. (2003) *Art therapy*. [Online] The International Psychotherapy Institute (IPI). Available from: <http://freepsychotherapybooks.org/product/717-art-therapy>. [pristupljeno: 12. svibnja 2016].

Znanstveni i stručni priručnik:

Hrvatska književna enciklopedija (2010). Zagreb: Leksikografski zavod Miroslav Krleža.

Zbornik radova s konferencije

Referenca na zbornik radova treba uključiti:

Prezime autora, Prvo slovo imena autora (godinu izdavanja) Naslov rada. U - Naslov konferencije. Naslov publikacije (zbornika) i broj (ako postoji). Prezime i prvo slovo imena urednika (ur.). Mjesto održavanja konferencije ili skupa. Vrijeme održavanja konferencije ili skupa. Mjesto izdavanja: Izdavač. str. od-do (na engleskom jeziku "p" ili "pp" umjesto "str.").

Rad u zborniku radova s konferencije:

Zekić-Sušac, M., Šarlija, N. and Benšić, M.. (2008). *Insolvency prediction by neural networks. 12th International Conference on Operational Research. Proceedings*. Boljunčić, V., Neralić, L.,

Šorić, K. (ur.). Pula Croatia. 24-26.09.2008. Pula: Croatian Operational Research Society. pp. 175-188.

Članak u časopisu

Referenca na članak u časopisu treba uključiti:

Prezime autora, Prvo slovo imena autora. (godinu izdavanja) Naslov rada. *Naslov časopisa (ukošenim ili podvučenim slovima)*. Broj volumena (Broj časopisa/mjesec). str. (ili na engleskom jeziku "p" ili "pp") od-do.

Članak u časopisu, tiskani:

Pajunen, K. (2008). Institutions and inflows of foreign direct investment: a fuzzy-set analysis. *Journal of International Business Studies*. 39(4), pp. 652-669.

Članak u časopisu, online, bez doi broja:

Wilson, J. (1995). Enter the Cyberpunk librarian: future directions in cyberspace. *Library Review*. [Online] Emerald Database 44 (8). str.63-72. Raspoloživo na: <http://www.emeraldinsight.com>. [pristupljeno: 30. siječnja 2012].

Članak u časopisu, online s doi brojem

Žku, G. (2008). Learning to de-escalate: The effects of regret in escalation of commitment. *Organizational Behavior and Human Decision Processes*. 105(2). str. 221-232. doi:10.1016/j.obhdp.2007.08.002. [pristupljeno: 24. veljače 2014].

Više informacija o stilovima vidjeti u Šundalić, Pavić (2013: 237-253) te u Academic Skills Tutors/Librarians, Information Services (2013).

Uporaba pozivne bilješke

Kako smo se opredijelili za harvardski stil pisanja, pozivne bilješke („fusnote“) se neće koristiti za navođenje literature (izvora) u tekstu. Biti će korištene isključivo u ove svrhe:

- a) U bilješci autor može ukazivati na dodatne izvore o istoj problematici (navođenje drugih autora, knjiga, članaka, zbornika radova i sl.).
- b) Bilješka služi autoru i za proširivanje iznesenih argumenata. Npr. ako tekst ne trpi previše nabiranja detalja, pozivanja na drugačije slučajeve iste problematike i sl., tada je autor sklon u bilješci proširiti argumentaciju za svoju tezu.
- c) Često bilješka autoru služi i za navođenje drugačijih mišljenja. Time se u bilješci ograđuje od „neznanja“ i potvrđuje svoju upoznatost s njima, ali i svoje neslaganje i vlastito viđenje problema.

Pozivne bilješke se u programima za obradu teksta (tekstualnim procesorima) umeću ovisno o izabranom načinu na dno teksta ili na kraj teksta a program ih automatski numerira slijedom njihova pojavljivanja. Uobičajeno se veličina slova stavlja na Times New Roman 10 pt.

5. Obvezni sadržaj završnog/specijalističkog rada na poslijediplomskom specijalističkom studiju

Dijelovi koje OBVEZNO treba sadržavati završni rad poslijediplomskog specijalističkog studija:

- Naslovnica na jeziku kojim je rad napisan (prva i druga stranica naslovnice)
- Naslovnica na engleskom jeziku (treća stranica naslovnice)
- Potpisana Izjava
- Sažetak i ključne riječi - na hrvatskom jeziku

- Abstract and keywords - na engleskom jeziku
- Sadržaj (kazalo)
- Uvod
- Teorijska podloga i prethodna istraživanja
- Metodologija rada
- Opis istraživanja i rezultati istraživanja
- Rasprava
- Zaključak
- Literatura
- Popis tablica
- Popis slika
- Popis grafikona
- Popis kratica i simbola
- Kazalo imena (opcionalno)
- Kazalo pojmova (opcionalno)
- Prilozi (anketni upitnik, povijesni dokumenti, pravilnik, zakon, odluka i sl.)

Na drugoj stranici završnoga rada treba biti sažetak od 200 do 250 riječi i 3 do 5 ključnih riječi (sve na jeziku rada), i to navedenim redosljedom.

Obujam rada nije unaprijed definiran. Preporučuje se da završni rad ima između 60 i 100 stranica ne računajući sažetak, sadržaj, popis literature i priloge.

Završni rad koristi znanstvenu metodologiju, ali nema znanstveni doprinos pa se određuje kao stručni rad. Izgled stranice uveza, prve stranice, druge stranice i treće stranice prikazani su u nastavku.

Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku (14 pt.)

Akademija za umjetnost i kulturu u Osijeku (14 pt.)

Poslijediplomski specijalistički studij (naziv studija/smjera 14 pt.)

5 proreda (14 pt., 1,5 razmak)

IME I PREZIME AUTORA (16 pt)

NASLOV ZAVRŠNOG RADA (bold, 18 pt.)

(1 prored 1,5 razmak 18 pt)

Završni rad poslijediplomskog specijalističkog studija (14 pt.)

Ovo je izgled prve stranice naslovnice uveza (korica)

Osijek, godina (zadnji red) (12 pt.)

Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku (14 pt.)

Akademija za umjetnost i kulturu u Osijeku (14 pt.)

Poslijediplomski specijalistički studij (naziv studija/smjera 14 pt.)

5 proreda (14 pt., 1,5 razmak)

IME I PREZIME AUTORA (16 pt)

NASLOV ZAVRŠNOG RADA (bold, 18 pt.)

(1 prored 1,5 razmak 16 pt)

Završni rad poslijediplomskog specijalističkog studija (14 pt.)

(8 proreda, 1,5, 12 pt)

Ovo je izgled druge stranice naslovnice

JMBAG: (12 pt)

Email: (e-mail adresa na uaos.unios.hr) (12 pt.)

Mentor: (titula, ime i prezime) (12 pt.)

Osijek, godina (zadnji red) (12 pt.)

Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku (14 pt.)

Josip Juraj Strossmayer University of Osijek (14 pt.)

Academy of arts and culture in Osijek (14 pt.)

Postgraduate Specialist Study (title of the study program) (14 pt.)

(5 space rows 1,5 14pt.)

Name and surname of the author (14 pt.)

TITLE OF THE PAPER (bold, 16pt.)

(1 space row 1,5 16pt)

Postgraduate final paper (12 pt.)

Ovo je izgled naslovnice na engleskom jeziku

Osijek, year (last row of the page) (12 pt.)

IZJAVA

O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI, PRAVU PRIJENOSA INTELEKTUALNOG VLASNIŠTVA, SUGLASNOSTI ZA OBJAVU U INSTITUCIJSKIM REPOZITORIJIMA I ISTOVJETNOSTI DIGITALNE I TISKANE VERZIJE RADA

1. Kojom izjavljujem i svojim potpisom potvrđujem da je završni/specijalistički rad isključivo rezultat osobnoga rada koji se temelji na mojim istraživanjima i oslanja se na objavljenu literaturu. Potvrđujem poštivanje nepovredivosti autorstva te točno citiranje radova drugih autora i referiranje na njih.
2. Kojom izjavljujem da je Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Akademija za umjetnost i kulturu u Osijeku, bez naknade u vremenski i teritorijalno neograničenom opsegu, nositelj svih prava intelektualnoga vlasništva u odnosu na navedeni rad pod licencom Creative Commons Imenovanje – Nekomercijalno – Dijeli pod istim uvjetima 3.0 Hrvatska.
3. Kojom izjavljujem da sam suglasan/suglasna da se trajno pohrani i objavi moj rad u institucijskom digitalnom repozitoriju Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Akademije za umjetnost i kulturu u Osijeku, repozitoriju Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku te javno dostupnom repozitoriju Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu (u skladu s odredbama Zakona o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju, NN br. 123/03, 198/03, 105/04, 174/04, 02/07, 46/07, 45/09, 63/11, 94/13, 139/13, 101/14, 60/15 i 131/17.).
4. izjavljujem da sam autor/autorica predanog rada i da je sadržaj predane elektroničke datoteke u potpunosti istovjetan sa dovršenom tiskanom verzijom rada predanom u svrhu obrane istog.

Ime i prezime studenta/studentice:

JMBAG:

OIB:

e-mail za kontakt:

Naziv studija:

Naslov rada:

Mentor/mentorica rada:

U Osijeku, _____ godine

Potpis _____

Naslov rada

SAŽETAK

Ovdje se piše sažetak od 200 do 250 riječi

Ključne riječi: nekoliko (3-5) ključnih riječi

Title of the paper

ABSTRACT

Your abstract of 200 to 250 words

Keywords: several (3-5) keywords

SADRŽAJ (bold, 16pt.)

1. Uvod (bold, 14pt.)	1
2. Teorijska podloga i prethodna istraživanja	2
3. Metodologija rada	4
3.1. Poglavlje 2. razine (bold 12pt.)	4
3.2. Poglavlje 2. razine (bold, 2pt.)	5
4. Opis istraživanja i rezultati istraživanja (bold, 14pt.)	6
4.1. Poglavlje 2. razine (bold, 12pt.)	
4.1.1. Poglavlje 3. razine (normal, 12 pt.).....	6
4.1.1.1. Poglavlje 4. razine (<i>italic, 12pt.</i>).....	7
4.1.1.2.	
....	
5. Rasprava	
5.1. Poglavlje 2. razine	
5.2. Poglavlje 2. razine	
5.2.1. Poglavlje 3. razine	
6. Zaključak	
6.1. Poglavlje 2. razine	
6.2. Poglavlje 2. razine	
6.2.1. Poglavlje 3. razine (normal, 12 pt.)	
6.2.1.1. Poglavlje 4. razine (<i>italic, 12pt.</i>)	
Literatura	

(Navedena glavna poglavlja su obvezna u radu, a pod poglavlja i odjeljke student može dodavati po potrebi. Na isti način koristiti vrstu i veličinu slova u radu za poglavlja i pod poglavlja. Osnovni tekst svakog poglavlja pisati pismom Times New roman, normal 12pt. s proredom 1,5 poravnato lijevo i desno. Odlomak u (pod) poglavlju se razdvaja jednostrukim proredom i započinje bez uvlake. Poglavlja se razdvajaju jednostrukim proredom od 1,5.)

6. Struktura rada

Ovdje navodimo osnovne informacije o strukturi stručnog rada, dok se više informacija može potražiti u Šundalić, Pavić (2013, str. 227-235).

završni rad poslijediplomskog specijalističkog studija je stručni rad.

Već prema zahtjevnosti određenog rada on mora imati određene dijelove u svojoj strukturi ili kompoziciji. O strukturi stručnog djela postoje brojni radovi kojima se, s malim razlikama, ukazuje na bitne i manje bitne dijelove razvrstane u skupine dijelova koje ukazuju na njihovu veću ili manju važnost.

Uzimajući u obzir kriterij bitnosti (važnosti, nezaobilaznosti, nužnosti) nekog dijela, postoje tri skupine dijelova: *glavni, pomoćni i orijentacijski*.

7. Glavni dijelovi

Glavni dijelovi stručnog djela jesu oni koje susrećemo u gotovo svakom od njih. Dakle, to su oni dijelovi koje nalazimo u strukturi većeg dijela stručnih radova. Riječ je o sljedećim dijelovima:

- Naslov
- Uvod
- Teorijska podloga i prethodna istraživanja
- Metodologija rada
- Opis istraživanja i rezultati istraživanja
- Rasprava
- Zaključak
- Literatura ili bibliografija

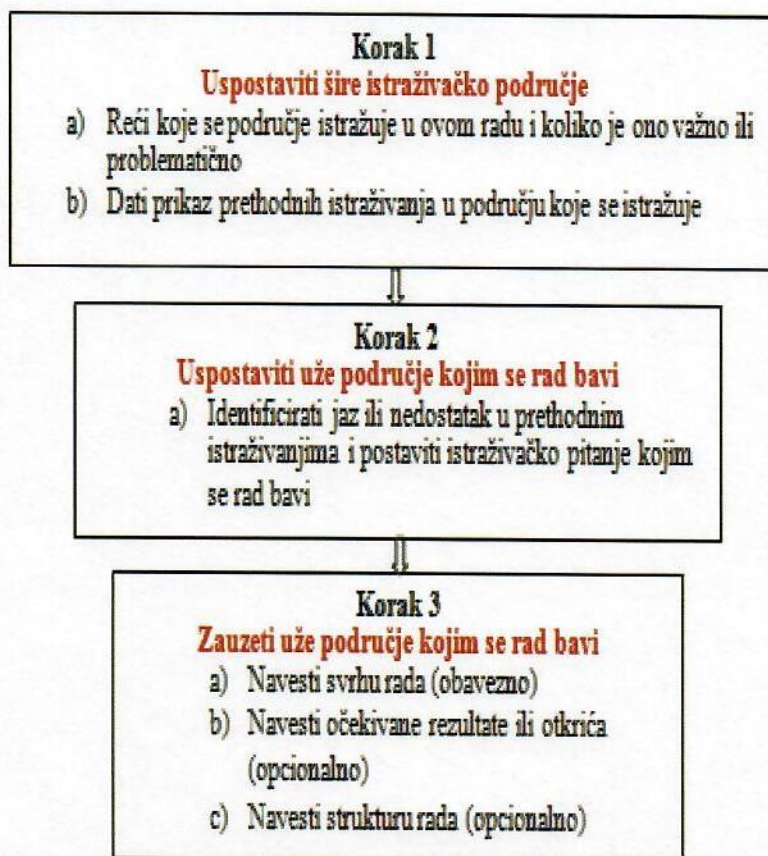
Naslov

Naslov je nezaobilazni dio svakog rada. Odlike mu trebaju biti *kratkoća i jasnoća*, ali i dovoljna *informativnost* kako bi se prepoznalo o kakvom se djelu radi. Naslov treba jasno ukazati na prirodu problema istraživanja (ključnog istraživačkog pitanja) kojim se rad bavi. Česta je praksa da autor naslovu dodaje *podnaslov* kako bi što preciznije odredio predmet kojim se djelo bavi.

Postoje razlike u shvaćanju odnosa *naslova i teme*: za jedne vrijedi naslov ili tema rada, za druge tema je istraživačko područje na koje se naslov odnosi. Naslov može biti postavljen od samog autora (istraživača), od mentora (disertacije, magisterija ili znanstvenog projekta), od recenzenta (prijedlog korekcije naslova), ali i od izdavača knjige ili od naručitelja istraživanja. Naslov može naglašavati *teorijski, praktički ili kombinirani* pristup istraživanja. Također može usmjeravati na istraživanje *prošlosti, sadašnjosti, budućnosti* ili na *kombinirano* istraživanje.

Uvod

Uvod je dio kojim autor(i) čitatelja uvode u temu, daju opis problema, obrazlaže potrebu za istraživanjem, njenu opravdanost i aktualnost. Također se mora navesti **svrha rada** odnosno **ciljevi** koji se radom nastoje postići. Uvod se nalazi u svakom znanstvenom i stručnom djelu i uvijek mu je zadaća pobuditi interes čitatelja za ostali dio koji slijedi. Rečenice u Uvodu slijede princip od općih informacija prema specifičnima i to kroz tri glavna dijela (ili koraka) prema Swales and Feak (1994):

Slika 1. Tri koraka koja je potrebno slijediti kod pisanja uvoda (prema: Swales and Feak, 1994)

Primjeri rečenica koje pripadaju u uvod istraživačkog rada:

Brojna istraživanja ukazala su da informacijska tehnologija ima veliku ulogu u ostvarivanju uspješnosti poslovanja. – korak 1a Uvoda

Quirk i Douglas (1972) su među prvima istraživali utjecaj informacijske tehnologije na uspješnost i rast poslovanja. – korak 1b Uvoda

Međutim, niti jedan od radova nije ispitao postoji li obrnuti učinak utjecaja rasta poslovanja na razvoj informacijske tehnologije. – korak 2 Uvoda

Ovaj rad ima za svrhu identificirati inovacije u informacijskoj tehnologiji na koje su direktno ili indirektno utjecale potrebe brzorastućih tvrtki. – korak 3a Uvoda

Svrha rada postići će se postavljanjem više ciljeva koji će omogućiti sukcesivno postizanje svrhe ili nekog njezinog aspekta. Ciljevi u tom smislu moraju biti jednostavni i jasno određeni, smisleni i na neki način mjerljivi, izvedivi, realistični, orijentirani k svrsi i vremenski određeni.

Teorijska podloga i prethodna istraživanja

U ovom dijelu rada daje se opširniji prikaz postojećih znanja o temi, određena (ne)slaganja s njima, kao i smjer u kojemu će istraživanje ići. Navode se glavna postignuća u promatranom području koristeći pri tome znanstvenu i stručnu literaturu i referirajući se na autore prethodnih istraživanja prema harvardskom stilu citiranja i parafraziranja opisanom ranije na način da se iza

rečenice koja se parafrazira ili citira navede prezime autora i godina npr. (Sharp, 2002). Također je potrebno objasniti vezu između vlastitog istraživanja i prethodnih istraživanja.

Kao izvore literature za ovo poglavlje preporučamo studentima koristiti baze kao što su Hrčak (Portal znanstvenih časopisa Republike Hrvatske), Google Scholar, Science Direct i druge baze znanstvenih i stručnih radova. Ovdje se ne preporuča koristiti neautorizirane tekstove na web stranicama i portalima, već autorizirane tiskane, web i druge elektroničke izvore.

Metodologija istraživanja i hipoteze

Metodologija istraživanja i hipoteze važan su dio koji se nalazi samo u stručnim i znanstvenim djelima (ne u beletristici ili esejistici). Etimološki, metodologija predstavlja studij metode, međutim, u pragmatičnom smislu često se shvaća kao skup metoda - postupaka koje se koriste u rješavanju identificiranih problema i postizanja ciljeva. Kako se identificirani problem često opisuje modelom – nekim oblikom reprezentacije realnog svijeta, metoda se koristi za rješavanje modela i autor mora biti svjestan ograničenja koja ima model i primijenjena metoda u odnosu na stvarnost koju reprezentira.

U metodologiji se istraživanje precizira predmetno, vremenski, područno; navode se izvori podataka, metode i tehnike kao i instrumenti koji se koriste, teškoće na koje se nailazilo. Metode i tehnike koje se koriste u radu treba detaljnije opisati i referirati se na izvore.

U metodološkom dijelu se također postavljaju hipoteze (jedna ili više, radne, nulte, glavna, pomoćne), odabire (i opisuje) uzorak i varijable te se precizira cilj koji se želi istraživanjem postići. Hipoteze predstavljaju polazišne stavove koje treba u istraživanju verificirati a čime se postižu zacrtani ciljevi i svrha istraživanja i u tom smislu moraju biti provedive, dokazive i konzistentne (neprotuslovne).

Opis istraživanja i rezultati istraživanja

U **opisu i rezultatima istraživanja** tekstualno i/ili grafički navodi se opis tijeka istraživanja te rezultati do kojih se došlo istraživanjem. Ovo bi trebao biti najduži dio rada, i student ga može podijeliti u više pod poglavlja i odjeljaka, ovisno o potrebi. Slobodno je koristiti tablice, slike i grafikone, s tim da svaku navedenu tablicu, sliku ili grafikon treba objasniti tekstom

U tom se dijelu rada rezultati ne komentiraju jer je komentar rezerviran za sljedeći dio – raspravu.

Rasprava

Rasprava se još naziva razrada teme. U raspravi se diskutira o predmetu i problemu istraživanja (otuda neki ovaj dio nazivaju „diskusija“) analizirajući postojeće informacije i njihove izvore, provjeravajući postavljene hipoteze na dobivenim rezultatima provedenih istraživanja (teorijskih i/ili empirijskih). Dakle, sustavnost i argumentiranost u propitivanju istraživanjem dobivenih rezultata bitno je obilježje rasprave. Važno je naglasiti da se u raspravi ne ponavljaju rezultati istraživanja, nego se samo naznačuju implikacije rezultata po postavljene hipoteze i ciljeve istraživanja.

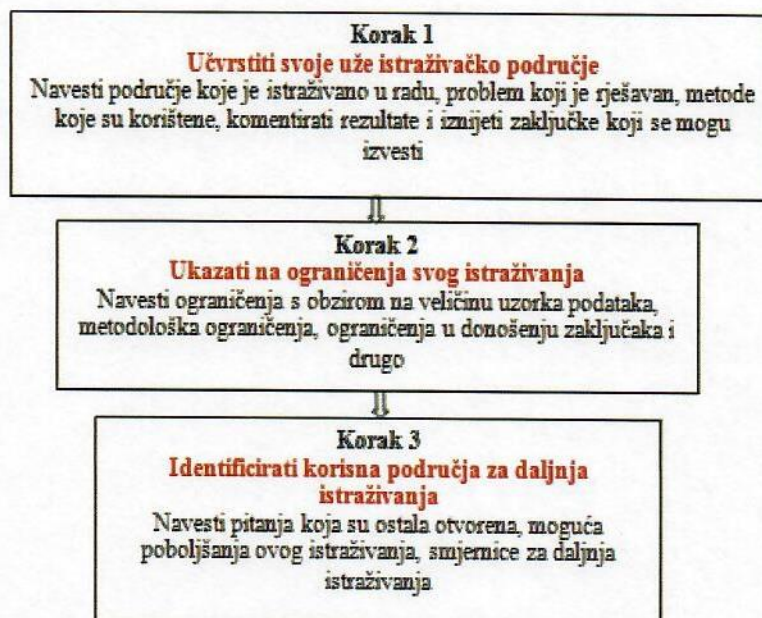
Zbog jasnoće i preglednosti u ovom dijelu autor najčešće poseže za podjelom na više dijelova (poglavlja i potpoglavlja) kojima čitatelja vodi kroz temu od njezinog teorijskog postavljanja, empirijskog potvrđivanja i provjeravanja, do sinteze postignutih znanja i verifikacije hipoteza.

Zaključak

Zaključak predstavlja sintezu rezultata istraživanja. Prema Zeleniki (1998:466) „zaključak je na sustavan, koncizan i jezgrovit način izložena sinteza svih relevantnih spoznaja, informacija,

stavova, znanstvenih činjenica, teorija i zakona koji su izneseni u analitičkom dijelu znanstvenog djela.“ U zaključku se, dakle, ne donosi ništa novo, nego se zaključno potvrđuje, naglašava, podvlači ono što se na prethodnim stranicama istražilo, spoznalo i dokazalo. Opseg zaključka treba biti primjeren opsegu djela, dakle, nije propisano koliko stranica treba biti ostavljeno za zaključak. Također, treba spomenuti da neki autori za zaključak upotrebljavaju različite nazive: umjesto zaključka, zaključne teze, završne teze, zaključna riječ i druge. Zaključak trebaju imati svi znanstveni i stručni radovi (knjige i članci), ne i stručni i znanstveni priručnici (enciklopedije, udžbenici i sl.).

Prema Swales and Feak (1994), rasprava i zaključak (koji se mogu spojiti u jedno poglavlje), kreću od specifičnih informacija prema općima i imaju tri glavna dijela (ili koraka):

Slika 2. Tri koraka koja je potrebno slijediti kod pisanja rasprave i zaključka (prema: Swales and Feak, 1994)

Literatura

Literatura ili bibliografija također pripada u glavne dijelove. Svaka znanstvena knjiga, kao i znanstveni članak, ali i znanstveni i stručni priručnici sadrže popis korištene, predmetne i preporučene literature. Dakle, popis literature može biti dvovrstan: a) navođenje samo korištene literature (tj. citiranih, parafraziranih i interpretiranih djela), b) navođenje korištene i predmetne literature (tj. uz korištena se navode i djela koja su poznata i na određeni način vezana uz temu, a nije korištena). Najčešće se popis pravi abecednim redom prezimena autora, odnosno naslova nekog dokumenta. Neki autori i urednici zbornika i priručnika literaturu navode po skupinama, npr.: a) znanstvene knjige, b) članci u časopisima, c) priručnici, d) dokumenti, e) internet. Također postoje i drugi kriteriji razvrstavanja kao što su: prema znanstvenom području i polju, prema povijesnom razdoblju nastajanja djela, prema zemljama porijekla autora i slično.

Zbog učestalije uporabe, preporučujemo za potrebe radova koristiti zajednički popis literature bez podjele po skupinama izvora, i to prema abecednom redoslijedu prezimena prvog autora.

Uobičajeno je literaturu stavljati poslije zaključka.

Stvaranje popisa literature (korištenih izvora; bibliografije) i njihovo pronalaženje u tekstu može se u većini korištenih tekstualnih procesora izvesti prema automatizmu koji je opisan u sustavu pomoći ili priručniku za korišteni tekstualni procesor

8. Etičke norme

Prilikom pisanja svojih radova studenti se koriste knjigama, člancima, zakonima, pravilnicima i ostalim izvorima. U slučaju da se u radu citira, parafrazira ili interpretira neki izvor, potrebno je napraviti sljedeće dvije radnje:

1) Pozvati se na izvor u samom tekstu rada na način da se iza rečenice ili odjeljka koji je preuzet od drugog autora prema određenom stilu navede izvor (s obzirom da se naš Fakultet opredijelio za harvardski stil tada je potrebno u okrugloj zagradi navesti prezimena autora, godinu izdavanja i po mogućnosti i stranicu, npr. (Badurina, 2007: 123))

2) Na kraju rada u popisu literature potrebno je navesti puni izvor (pogledati način navođenja punog izvora prema harvardskom stilu opisan u odjeljku).

U suprotnom, ako se preuzima tekst drugog autora bez navođenja izvora, riječ je o plagiranju. Plagiranje označava preuzimanje tuđih ideja, mišljenja stavova, rezultata i sl. bez navođenja originalnog izvora, čime se tuđi rad prikazuje kao vlastito djelo. Plagiranje je strogo zabranjeno, te prema Pravilniku o stegovnoj odgovornosti studenata Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, članak 7, stavak 5 (Senat Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku) predstavlja tešku povredu studentskih obveza i neispunjavanja obveza za što su predviđene sankcije kao što su zabrana polaganja ispita, privremeno isključenje sa studija ili isključenje sa studija.

Ako se tuđi tekst preuzima u cijelosti onda se taj tekst mora navesti unutar navodnih znakova, uz preporučeni **harvardski** stil citiranja. Pravilo o obveznom citiranju izvora vrijedi i kod parafraziranja i interpretiranja tuđeg teksta. Važno je da se kroz cijeli rad konzistentno koristi samo jedan stil. Dakle, u jednom radu nije dopušteno kombinirano korištenje više različitih stilova citiranja, parafraziranja i interpretiranja.

Uz konzistentno navođenje korištenih radova drugih autora, od studenta se očekuje poštivanje etičkih normi u svim fazama pisanja rada, posebice u fazi prikupljanja primarnih podataka (najčešće putem ankete i/ili intervjua). To znači da je potrebno imati dobrovoljni i informirani pristanak ispitanika, poštovati pravo na privatnost ispitanika, osigurati anonimnost ispitanika, mogućnost odustajanja ispitanika od istraživanja te ponuditi ispitanicima mogućnost upoznavanja s krajnjim rezultatima istraživanja. Student mora zadržati objektivnost te bilježiti i prikazivati točne i potpune podatke.

Zadatak studenata je obveza pročitati literaturu primjerenu temi istraživanja, po potrebi svojim riječima "prepričati" tj. parafrazirati i interpretirati pojedine cjeline, konzultirajući stavove više autora, te u konačnici profilirati i svoje mišljenje o svim bitnim pitanjima.

Plagijarizam može biti namjeran ili slučajan, ali ga je u svakom slučaju potrebno izbjeći zbog mogućih zakonskih sankcija uslijed povrede intelektualnog vlasništva. Referiranje na druge autore važno je i zbog potpore i razlikovanja vlastitih ideja i stajališta. Prema (Gillet, 2011), izvor nije potrebno navesti jedino ako se navodi nešto što predstavlja opće znanje. S obzirom da je teško odlučiti što je točno opće znanje o nekoj temi, savjetuje se referiranje na izvor uvijek kad god postoji sumnja da je to potrebno.

Literatura

1. Academic skills tutors/librarians, Information services. (2013). *Harvard Referencing System - guide and examples*. Staffordshire University.
http://www.staffs.ac.uk/support_depts/infoservices/learning_support/refzone/harvard/.
Staffordshire UK. [pristupljeno 24. veljače 2014].
2. Badurina, L. Marković, I. Mićanović, K. (2007). *Hrvatski pravopis*. Zagreb: Matica hrvatska.
3. Freljih, R. (2011). *Citiranje u znanstvenim i stručnim radovima*. Diplomski rad. Zagreb: Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet, Odsjek za informacijske znanosti, Katedra za bibliotekarstvo. http://bib.irb.hr/datoteka/585816.Freljih_diplomski_rad.pdf. [pristupljeno 13. veljače 2013].
4. Gillet, A. (2011). *Using English for academic purposes, A guide for students in higher education*, UEFAP.com, <http://www.uefap.com/writing/writfram.htm>. [pristupljeno 15. studenoga 2011].
5. *Pravilnik o stegovnoj odgovornosti studenata Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku* (2010). Senat Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku. 28. lipnja 2010. <http://www.uaos.unios.hr/stegovna-student.pdf>. [pristupljeno 25. veljače 2014]
6. ReferenCite, Academic Referencing Resource (2014). *Which referencing style is the right one?*. http://www.cite.auckland.ac.nz/index.php?p=which_referencing_style. [pristupljeno 10. veljače 2014].
7. Sharp, D., Kipling's Guide to Writing a Scientific Paper (2002). *Media Research: Croatian Journal for Journalism and the Media*. 8(2), pp. 19-33.
8. Swales, J.M., Feak, C. B. (1994). *Academic Writing for Graduate Students*. Ann Arbor: The University of Michigan Press.
9. Šundalić, A., Pavić, Ž. (2013). *Uvod u metodologiju društvenih znanosti*. Osijek: Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera, Ekonomski fakultet.
10. Zelenika, R. (2000). *Metodologija i tehnologija izrade znanstvenog i stručnog djela*, Rijeka: Sveučilište u Rijeci.
11. Šundalić, A., Mesarić J. i Zekić-Sušac, M. (2016). *Pisanje studentskih radova Upute za pisanje seminarskih, završnih, diplomskih radova i doktorskih disertacija*, Osijek, Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera, Ekonomski fakultet.

PRIVREMENA DEKANICA
Prof. dr. sc. Helena Sablić Tomić

KLASA: 602-04/18-09/04
URBROJ: 2158-73-01-18-1
Osijek, 19. rujna 2018.